

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Кафедра педагогіки

Педагогічні ситуації до навчальної дисципліни «Етика соціально-педагогічної діяльності»

галузь знань **23 Соціальна робота**
спеціальність **231 Соціальна робота**
рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**
факультет **гуманітарний**
група **СР-316**

Схвалено та рекомендовано рішенням кафедри педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (протокол № 1 від 28 серпня 2020 р.).

Рецензенти:

Корнят В.С., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка;

Сівак Н.А., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Педагогічні ситуації до навчальної дисципліни «Етика соціально-педагогічної діяльності» / укл. Казакова Н.В. : посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з галуззі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота. Хмельницький: Вид-во ХГПА, 2020. 12 с.

У посібнику подано приклади педагогічних ситуацій з навчальної дисципліни **Етика соціально-педагогічної діяльності»** для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з галуззі знань з галуззі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота.

Рекомендовано для викладачів і здобувачів вищої освіти.

© Казакова Н.В., 2020

Проблемна ситуація 1

Соціальний педагог здійснювала корекційну роботу з Дмитром Ф. щодо вживання алкогольних напоїв і агресивної поведінки. Підлітка утримує й виховує бабуся, оскільки батько перебуває у місцях позбавлення волі, а мати веде аморальний спосіб життя.

Після місяця роботи, що забрало багато уваги і зусиль з боку фахівця, позитивних змін у поведінці школяра не відбулося. Тоді соціальний педагог звернулася до дирекції школи з проханням відправити Дмитра до спеціалізованої школи.

- 1. Чи правильно вчинила соціальний педагог?*
- 2. Яку цінність соціально-педагогічної діяльності вона порушила?*
- 3. Як слід було діяти фахівцеві?*

Проблемна ситуація 2

Соціальний педагог багато уваги, зусиль, часу віддала роботі з важковиховуваним неповнолітнім, який перебував на внутрішкільному обліку. Мати його за кордоном на заробітках. З неповнолітнім було налагоджено теплі, довірливі стосунки. Пізніше хлопця у зв'язку з позитивною поведінкою було знято з обліку.

Через деякий час хлопець, який ішов на зустріч зі своєю дівчиною, побачивши соціального педагога, опустив очі та пройшов, не привітавшись з колишнім наставником.

- 1. Яке ваше бачення даної ситуації?*
- 2. Що спонукало неповнолітнього пройти не привітавшись?*
- 3. Що ви порадили б у даній ситуації соціальному педагогу?*

Проблемна ситуація 3

Після анкетування учениць 8-го класу стосовно виявлення вживання наркотиків серед підлітків соціальний педагог дійшла висновку, що Оля К. є наркозалежною. Вона виховується у благополучній, заможній сім'ї.

Фахівець повідомила інформацію дирекції школи й викликала на бесіду батьків. У розмові з матір'ю соціальний педагог запропонувала провести перевірку дитини в наркологічному диспансері.

Після розмови з матір'ю Оля К. почала пропускати уроки, поводитись агресивно з учителями.

- 1. Яких помилок припустився соціальний педагог у своїх діях?*
- 2. Який принцип соціально-педагогічної діяльності був порушений?*
- 3. Як слід було діяти фахівцеві?*

Проблемна ситуація 4

Соціальний педагог здійснював корекційну роботу з Ігорем П. із неблагополучної багатодітної сім'ї. Його батько зловживав спиртними напоями. З розмови з матір'ю шістьох дітей вдалося дізнатись, що у випадках "запою" чоловіка жінка нишком давала йому таблетки, які викликають у нього огиду до алкоголю. Вона також зізналася, що розуміє, наскільки це небезпечно для здоров'я, але, з її слів, виходу іншого не було: тверезим чоловік був дбайливим батьком і сім'янином.

- 1. Як оцінити дії дружини?*
- 2. Чи виправданим є її підхід до вирішення цієї проблеми?*
- 3. Які дії соціального педагога мають бути застосовані після отриманої інформації?*
- 4. Ваші пропозиції для вирішення даної ситуації.*

Проблемна ситуація 5

65-річна жінка звернулася до соціального педагога з проханням вплинути на дочку, яка

неналежним чином, з її слів, виховує своїх синів: не приділяє їм потрібної уваги, залишає вдома самих, працюючи експедитором, часто запрошує в гості своїх друзів.

Фахівець викликав матір до школи. У розмові з нею соціальний педагог розповів про скаргу бабусі щодо виховання її дочкою синів і почав з'ясовувати причини такої поведінки. Вирішення проблеми ускладнювалося тим, що молода жінка стверджувала: вона виховує дітей належним чином.

1. Як оцінити дії соціального педагога?
2. Чи виправданим є його підхід до вирішення даної проблеми?
3. Як мав учинити соціальний педагог після отриманої інформації?

Проблемна ситуація 6

На прохання батьків соціальний педагог проводив корекційні вправи з двома дев'ятирічними хлопчиками – Петриком і Миколкою, котрі вирізнялися невмотивованою поведінкою, агресивністю. Петрик був з багатодітної сім'ї, а Миколка єдиний син у благополучній родині. Батьки останнього часто приходили до соціального педагога, матеріально віддячували за виправлення поведінки сина. Це зумовило те, що фахівець більше уваги в роботі приділяв Миколі, часто просив викладачів допомогти йому.

1. Чи правильно діяв соціальний педагог?
2. Яку модель соціально-педагогічної роботи він демонстрував?
3. Який принцип фахової діяльності було порушено?
4. Чи така поведінка фахівця прийнятна для роботи у школі? Чому?
5. Як повинен був діяти соціальний педагог у цій ситуації?

Проблемна ситуація 7

Класний керівник звернувся до соціального педагога з проблемою стосовно неповнолітнього Олега К., котрий перестав відвідувати уроки. Фахівець також повідомив, що мати не займається вихованням сина, постійно відсутня, не має впливу на нього. На виклики соціального педагога до школи жінка не з'являлася. Тому фахівець відвідав сім'ю за місцем проживання. Удома в неповнолітнього перебувало багато гостей і було очевидно, що всі вони напідпитку. Враховуючи обставини, бесіда з матір'ю не відбулась.

Соціальний педагог доповів дирекції школи про те, що, судячи з побаченого, мати неповнолітнього веде антигромадський спосіб життя.

Наступного дня жінка прийшла на виклик. Їй було зроблено зауваження про неприпустимість подібних "зібрань" удома. Соціально-педагогічна робота надалі організовувалась з урахуванням того, що в сім'ї несприятливі умови для проживання й виховання неповнолітнього.

Тільки згодом стало зрозумілим, що мати багато працює, займаючись приватною справою, роз'їжджаючи по різних містах України. Саме це і стало причиною упущень у вихованні сина. Вплинуло також те, що під час першого відвідання соціальним педагогом сім'ї за місцем проживання відзначали 40-річний ювілей матері.

1. Яку помилку допустив соціальний педагог при першому відвіданні сім'ї за місцем проживання?
2. Чи правильними є дії дирекції школи в даній ситуації?
3. До яких негативних наслідків могли призвести неправильна позиція і помилковість у діях соціального педагога?

Проблемна ситуація 8

Соціальний педагог працювала у школі понад десять років. За час роботи

zareкомендувала себе як хороший фахівець. Користувалася повагою у педагогічному й учнівському колективах.

З початком нового навчального року жінка відчула тривожність, агресивність, підвищену чутливість до оцінок інших, незадоволення ставленням колективу. Згодом у неї появилось небажання йти на роботу.

1. *Про що свідчить стан соціального педагога?*
2. *Що необхідно запропонувати їй, щоб відновити свої сили?*

Проблемна ситуація 9

У неповній сім'ї двоє неповнолітніх: Марина 16-ти років і Вадим 14-ти років. З метою здобуття коштів на освіту дітей мати виїхала на заробітки за кордон. Старша дочка, яку фактично залишено опікуном над молодшим братом, почала вести аморальний спосіб життя. Вадим скоїв злочин, за який його було засуджено умовно.

Соціальний педагог, розпочинаючи роботу з дітьми, зазначив, що допоможе їм у вирішенні їхніх проблем за однієї умови: учні повинні пасивно й дисципліновано виконувати всі розпорядження фахівця. Вони не повинні брати ніякої участі в прийнятті рішень щодо свого подальшого життя.

1. *Чи правильно вчинив соціальний педагог у ситуації, що склалася?*
2. *Яку модель прийняття рішень він використав у своїй діяльності?*
3. *Які ви знаєте моделі прийняття фахових рішень?*
4. *Чи будуть позитивними результати даної діяльності? Чому?*
5. *Яку цінність не врахував фахівець у своїх діях?*
6. *Як мав вчинити фахівець у даній ситуації?*

Проблемна ситуація 10

Дирекція школи повідомила соціального педагога про те, що двоє братів 14 і 12 років не відвідують уроки. Він також довідався, що батько з сім'єю не проживає, мати відбуває покарання у місцях позбавлення волі за скоєння злочину (крадіжку), а діти перебувають на утриманні й вихованні бабусі.

Оскільки бабуся на виклики до школи не з'являлася, соціальний педагог вирішив провести першу бесіду за місцем проживання її та неповнолітніх. Бабуся запросила на кухню. Було видно, що в хаті багато людей.

Соціальний педагог повідомив дирекції школи, що, судячи з побаченого, бабуся неповнолітніх веде антигромадський спосіб життя. Тому виникла необхідність позбавити її опікунського права.

Згодом стало зрозумілим, що бабуся багато працює, аби утримувати двох неповнолітніх. Саме це було причиною упущень у їхньому вихованні. Вплинуло і те, що під час відвідання соціальним педагогом сім'ї за місцем проживання відзначали день народження старшого внука.

1. *Чи правильними були дії соціального педагога?*
2. *Які помилки допустив соціальний педагог у даній ситуації?*
3. *Які наслідки такої соціально-педагогічної діяльності могли б бути?*

Проблемна ситуація 11

Після розмови з матір'ю 14-річного важковиховуваного Михайла соціальний педагог дізнався, що відхилення в поведінці підлітка зумовлені частими конфліктами в сім'ї, відсутністю єдності в поглядах батьків. Жінка повідомила, що вони з чоловіком збираються розлучатись. Та вона не знає, як про це сказати синові.

Пізніше соціальний педагог розповів про почуте колегам по роботі – учителям школи. Через короткий час інформацію знали всі. Така ситуація призвела до того, що Михайло перестав ходити на уроки, а згодом його перевели до іншої школи.

1. Чи фахово вчинив соціальний педагог?
2. Який етичний принцип він порушив?
3. Як фахівець мав діяти після отриманої інформації?
4. Ваші пропозиції стосовно вирішення даної ситуації.
5. Чи можна назвати дії соціального педагога добросовісними? Чому?

Проблемна ситуація 12

Унаслідок спільної роботи досвідченого психолога і молодого фахівця із соціально-педагогічної діяльності з учнями старших класів щодо виявлення та зменшення тютюноу залежності соціальний педагог некоректно повівся з інформацією, отриманою від батьків школярів. На критичне зауваження психолога він відповів, що знає, як діяти в даній ситуації, і працюватиме над проблемою профілактики у залежності самостійно. Нічийої допомоги не потребує.

1. Яких помилок припустився соціальний педагог у своїх діях?
2. Який принцип ним порушений?
3. Як слід було діяти в цій ситуації?

Проблемна ситуація 13

З розповіді вчительки: «У 4-му класі, де я є класним керівником, був учень, який дуже погано вчився, порушував дисципліну. Виховувався він в неповній сім'ї. Батько його рано помер, мати активно влаштувала власне життя. Хлопчик був кинутий напризволяще. Одного разу в розмові з матір'ю я порадила їй влаштувати сина до інтернату. Вона не погодилася, але ми з нею домовилися, що «заликаємо» хлопця інтернатом для того, щоб домогтися змін на краще в його поведінці та навчанні. І ось «долякалися» до того, що він залишає записку і пішов на горище вшатися. Він, правда, цього не зробив, але адміністрація школи звинуватила у всій історії тільки мене. Як мені пережити цю ганьбу?»

1. Дайте соціально-педагогічну інтерпретацію цієї ситуації.
2. Про що Ви, як соціальний педагог, будете говорити з класним керівником?

Проблемна ситуація 14

«Мій чоловік помер у день народження сина (9 років). Після похорону син став дуже замкнутим, хоча до цієї події він ділився зі мною своїми думками і враженнями. Замкнутий і неговіркий він скрізь: і вдома, і в школі, в оточенні друзів. Таке враження, що він перестав цікавитися навіть тим, що до цих трагічних подій його захоплювало. Що зробити, щоб він став таким, яким був?»

1. Яку додаткову інформацію ви б хотіли отримати від матері?
2. Які соціально-педагогічні рекомендації можна дати у подібній ситуації?

Проблемна ситуація 14

У третьому класі відразу впадає в очі вогненно-руда голова жвавого хлопчика, який ні хвилини не може всидіти спокійно. Він - уособлення руху і непосидючості завжди в колі

товаришів. Здавалося б, хто як не він почуває себе серед дітей «як риба у воді». Але ні. Якщо у нього своя «ахіллесова п'ята», - він вогненно-рудий і це не приховаєш. Варто лише трохи схибити перед обличчям своїх товаришів, або просто комусь не сподобатися, як прізвисько готово. А для нього це чи не найбільша образа. Ось і перетворюється хлопчисько за одну мить в розлюченого бика, перед носом якого крутять червоною ганчіркою. А дитяче товариство всуціль так поруч дивно зухвало і безжально ...

1. *Який механізм взаємодії спрацьовує в цій ситуації? До яких наслідків він веде?*

2. *Розробіть приблизний план роботи соціального педагога на випадок, якщо хлопчик стане клієнтом вашої консультації.*

Проблемна ситуація 15

Зі скарги матері: «Нас у сім'ї четверо: я, чоловік і два сини. Старшому, Віталію - 10 років, молодшому Борису - 7. Раніше ми жили дружно, але ось уже майже два роки сім'я страждає від конфліктів, причиною яких є молодший син. З Віталієм ніколи не було клопоту: спокійний, врівноважений, слухняний, поганого слова не скаже, нікого не образить. А Борис - повна йому протилежність, немов і не дитина власних батьків - швидкий, зрастує, агресивний. Старший син щодня від нього плаче, молодший - б'є його.

Мені і чоловікові також потрапляє. Якщо синочку щось не подобається, він відразу накидається з кулаками. На суворість не реагує. Навпаки, навмисне продовжує робити те, що недозволено, а коли, буває, плеснеш його, починається істерика. Летять подушки, ковдри, стукає кулаками по стіні. Найбільше лякає, що в таких випадках він кричить: «Я вб'ю тебе!.. Заріжу!.. Задушу!». Та ще й вживає погані слова, все, що знає.

Я намагаюся, як кажуть, гладити «по шерсті». Але чоловік мені каже: «Ось підросте він - сяде тобі на шию». Я розумію, що не можна виховувати дитину тільки поступками, але і строгість не дає жодних результатів. Навпаки - після суворих заходів дитина все більше озлоблюється. Я з острахом думаю, що буде, коли мій син виросте. Чоловік останнім часом все настійніше пропонує перевірити дитини у лікаря, можливо син хворий. Виходу я не знаходжу. Час іде, а змін не видно».

1. *Про що додатково ви хотіли б дізнатися у матері?*

2. *Якої соціально-педагогічної допомоги потребують батьки і діти, які мають подібні проблеми?*

Проблемна ситуація 16

У 3-му класі є дівчинка Катя, яка навчається в міру своїх можливостей, веде себе дуже скромно і приблизно. Але час від часу вона 2-3 дні не з'являється в школі. А коли приходить, то часто з синцями від побоїв. Виправданні для пропусків не має, виглядає як зацьковане звірятко. На запитання не відповідає. Діти кажуть, що це батько б'є її, коли приходить додому напідпитку. Розмова класного керівника з матір'ю на цю тему не вдалася. Жінка напружено мовчала, слухаючи педагога. Учитель звернувся до соціального педагога з питанням: що робити?

Через якийсь час, піддавшись умовлянням, мати дівчинки все-таки прийшла до соціального педагога. Вона відкрила деякі подробиці їх неблагополучної сімейної ситуації. Чоловік систематично випиває, але навідріз заперечує те, що це хвороба. Уже почав виносити речі з дому. Живуть в 1-кімнатній квартирі - йти нікуди. Старша дочка (йому нерідна, від першого шлюбу), доведена їм до відчаю, обіцяє накласти на себе руки. Жінка слізливо просила соціального педагога втрутитися в їхні сімейні справи, поговорити з чоловіком. Можливо, хоч якось вдасться вплинути на нього, адже під загрозою не тільки психічне здоров'я молодшої дочки, а й життя старшої.

1. *Як допомогти цій родині?*

2. *Як впливає алкоголізм на внутрішню сімейну ситуацію?*

3. *Розробіть план роботи з мамою, Катєю, її старшою сестрою, батьком?*

Проблемна ситуація 17

До соціального педагога прийшла вчителька, яка працює в 1-му класі, де вчилися діти-семирічки, і розповіла таку історію. В її класі є два друга - Михайло і Микола. І ось недавно Михайло потихеньку взяв у Миколки годинник. З'ясувалося це таким чином. Справа була в п'ятницю, а в суботу батьки Михайла разом з ним зібралися йти в гості. Михайлина мама взяла погладити його сорочку і з подивом виявила в кишенці дорогі наручні годинники. Вона тут же показала годинник чоловікові, і вони разом почали з'ясовувати у сина, звідки це в нього. Хлопчик спочатку сказав, що годинник дав йому Миколай. Тоді Михайлині батьки подзвонили батькам Миколая, і ті дуже зраділи, дізнавшись, що годинник знайшлися. Батько Михайла сказав йому, що в його ж інтересах відкрити зараз же всю правду. Тоді Михайло зізнався, що годинник він побачив на парті і взяв їх, а потім забув про це; батькам ж збрехав, бо злякався.

Вчительку хвилювало, чи маємо ми тут справу з крадіжкою, і як їй треба вчинити в цій ситуації. Після неї до соціального педагога прийшла мати Михайла, яку турбувало те ж саме. Вони з чоловіком ніяк не могли уявити собі, що син може вкрасти. З розмови з матір'ю стало ясно, що фактично з раннього віку хлопчик не знав слова «не можна». А потім раптом разом багато чого стало не можна, і всі ці ситуації якось були пов'язані з дитячим садом і школою. Батько, обурюючись тим чи іншим проступком сина, як правило, вдавався до допомоги ремня, і хлопчик почав обманювати, щоб уникнути покарання. Крім того, у Михайла було досить дивне ставлення до речей: він міг віддати будь-кому свою улюблену іграшку, але так само спокійно міг взяти чужу річ і принести її додому.

1. *Сформулюйте соціально-педагогічну гіпотезу щодо причин вчинку хлопчика.*
2. *До яких негативних наслідків може призвести неправильне педагогічне реагування у цій ситуації?*
3. *Якої соціально-педагогічної допомоги потребує хлопчик?*

Проблемна ситуація 18

«Нашим синам 9 і 6. Коли старший став ходити в дитячий сад, ми помітили, що він виносить іграшки з дому і не приносить їх назад, або приносить якісь чужі речі. На всі наші розпитування і настанови він реагував мало. З того часу ми періодично бачимо, що син щось робить за нашою спиною (то щось обмінює, то робить шкоду і не визнається і т.д.). Ми з чоловіком вже майже три роки живемо в постійному страху, що син знову щось винесе з дому. Наші розпитування: «Куди дів? На що поміняв?» - залишаються без відповіді. І скільки б ми його не вмовляли, що потрібно завжди говорити правду, що «за правду не б'ють», він непохитний. Майже завжди хоче приховати скоєне або знайти іншого винуватця. Зараз нас дуже турбує те, що молодший син, дивлячись на старшого, теж починає говорити неправду (уже був один випадок в дитсадку). Кожен день ми чекаємо якихось неприємностей, ховаємо все, що можемо сховати. Але виникають все нові і нові ситуації. А правди не доб'єшся».

Додаткова інформація: мама збудлива, емоційна жінка, дуже переживає з приводу виховання синів. Тривалий час (коли старшому було 3-4 роки) з сім'єю жив онкологічно хвора дідусь. Мама згадала, що вони кілька разів помічали, як дідусь перекладав свою провину на старшого сина, звинувачував його в «злочинах», які той не скоював.

1. *Поясніть, які особливості сімейного укладу могли спровокувати подібну поведінку дитини?*
2. *Як позбавити хлопчиків від шкідливої звички брехати і обманювати?*

Проблемна ситуація 19

Тиждень тому родина пережила надзвичайну ситуацію. 10-річний син Іван майже місяць не відвідував школу і ніхто з дорослих не знав про те, що він прогулює. Вранці, як і належить, син збирався і йшов до школи. Але замість занять тинявся по місту, а прийшовши додому, сумлінно виконував домашні завдання з усіх предметів, які йому нібито були задані.

Навіть оцінки собі в щоденник ставив. У школі теж не спохватилися учня, так як хлопчина був болючим.

1. З якими проблемами хлопчика пов'язані прогули?
2. Розробіть програму соціально-педагогічної підтримки дитини?

Ситуація 19

Тринадцятирічна дівчинка вперта й неслухняна. Вона не допомагає матері в домашніх справах, недбало ставиться до дорогих речей, таких як планшет і мобільний телефон, проявляє тотальну байдужість і лінь у ставленні до життя в цілому. Мати постійно обурюється, вигукує вимоги й погрози, але це не допомагає. Батьки просто в розпачі!

Як можна допомогти їм у цій ситуації?

Ситуація 20

Неслухняна п'ятирічна дівчинка огризається у відповідь на батьківські вимоги, заочує істерики та вважає, що вона може вказувати дорослим, що їм треба робити. Батьки безуспішно випробували всі відомі їм способи, щоби примусити дитину поводитись належним чином.

Як ще можна допомогти дівчинці стати на правильний шлях?

Ситуація 21

У багатодітній родині з матір'ю-одиначкою один із синів поводитьсь нешанобливо й зухвало у ставленні до неї. Крім того, що він не бажає допомагати по господарству або робити домашні завдання, він знущається над молодшим братом, краде його іграшки, постійно ображає його. Мати в цій ситуації відчуває себе безпорадною, її дії не призводять до зміни поведінки дитини. Вона виснажена й роздратована.

Як можна допомогти їй у цій ситуації?

Ситуація 22

Богдан М. постійно бере чужі речі (цукерки, іграшки) з шафок дітей. Вихователь повідомила про це батьків, але вони почали звинувачувати у цьому усіх інших дітей, виправдовуючи Богдана. Ситуації повторюються, а бесіди з батьками не дають жодних результатів. Конфлікт не розв'язано.

Як можна розв'язати конструктивно конфлікт?

Ситуація 23

Синові 1 рік, він росте без батька, як правильно його виховувати?

Ситуація 24

Ці батьки хочуть, щоб їхні діти слухалися, але не завжди вміють цього добитися. Або роблять це пізно, коли дитина вже звикне не слухатися.

Я почала привчати свою дочку до слухняності, коли вона була зовсім крихіткою, коли помітила, що моя Ася розуміє слово «не можна». Тоді я почала їй дечого, не дозволяти робити, але вдавалася до заборони не часто. Говорила

«не можна» спокійним голосом. Намагалася не допускати «досвіду неслухняності». І завжди поводитися з дочкою лагідно. Адже коли серце дитини щире, матері легше вселяти те, що хочеш. На своєму материнському досвіді переконалася: слухняності можна досягти тільки любов'ю і довір'ям до дитини.

1. Проаналізуйте позицію автора листа. Які виховні дії, на думку автора, сприяють слухняності дітей?

2. Чи згодні ви з висловленою думкою? Як ви добиваєтесь слухняності дітей у своїй сім'ї?

Ситуація 25

Мені шістнадцять років. У мене є мама, тато, молодший брат. Але кожний у нашій сім'ї живе сам по собі. За стіл ми ніколи не сідаємо разом, а кожний їсть окремо. Ми нікуди не ходимо всією сім'єю: ні гуляти, ні в кіно. Одного разу купили квитки до цирку, і то тато з мамою з нами не пішли.

Тато не п'є, любить працювати, допомагає мамі, мама також дуже роботяща. Але як вона до мене ставиться! Жодного разу мене не приголубила. Коли я з нею раджусь, вона відповідає коротко: «Не знаю». Коли ж я сама хочу поцілувати маму, вона мене зупиняє: «Не люблю телячих ніжностей». Радитися мені доводиться з бабунею (мамина мама). Бабуня в мене чудова, вона мене розуміє. Але бабуня старенька, багато в її житті було по-іншому, а мама могла б зрозуміти мене краще.

Я дуже заздрю своїй подрузі, у неї мама зовсім інша. Коли я в них буваю вдома, мама подруги завжди цікавиться моїми справами. Разом ми п'ємо чай, розмовляємо. Мама подруги розповідає про себе, я про себе, про що мрію, ким хочу стати. Ця чужа жінка звертається до мене лагідно, а моя мама ні разу не назвала мене дочкою. Тільки Лілька! Вона дуже нестримана, кричить, обзиває, а іноді може й вдарити. В присутності гостей лає, принижує мене, виставляє напоказ мої недоліки. Я дуже ображена на мою маму, часто плачу.

1. Проаналізуйте ситуації сімейного життя, які описала Ліля.

2. Визначте характер стосунків між дорослими і дітьми в кожній з ситуацій.

3. Як спливають особливості стосунків у сім'ї на формування особистості?

4. Оцініть традиційні взаємини у вашій сім'ї, стосунки між дорослими і дітьми.

Ситуація 26

Останнім часом загострилися стосунки в сім'ї. Справа в тому, що син, якому 13 років, росте кволим, часто хворіє. Усі мої спроби заохотити його до занять спортом, почати принаймні з десятихвилинної ранкової гімнастики наштовхуються на його вперте небажання, іноді озлоблення. Більше того, дружина горою стоїть на охороні його вдаваного спокою: «Не чіпляйся, нехай дитина краще довше поспить». Такі ситуації закінчуються розмовою на

високих тонах, сваркою з дружиною, але головне — мене турбує здоров'я сина. Бачу довкола активних, рухливих, здорових дітей, а синові допомогти не можу.

1. Дайте оцінку позиціям членів сім'ї у наведеній ситуації.

2. Як би ви діяли в подібному випадку?

3. Обґрунтуйте необхідність єдиних вимог до дітей у сім'ї. Як досягти цієї єдності щодо фізичного виховання дітей?

Ситуація 27

Наш син ріс кволим, хворобливим. У цьому, напевно, і наша вина: не звертали уваги на фізкультуру, а турбувалися про те, щоб нагодувати смачно і ситно, вдягти, взути. Так, мабуть, і продовжувалося б, але до школи прийшов новий вчитель фізкультури. Вона побувала у нас вдома, поговорила і, знаєте, переконала нас у тому, що за такого способу життя синові буде важко вчитися у школі. Минув лише рік. Якісно іншими стали уроки фізкультури — син буквально прагне їх відвідувати. Але головне — щодня він робить зарядку, обтирання, ходить на лижах. Зникли простуди і пригнічений стан, він став бадьорим, життєрадісним, активним, значно зміцнів фізично. Дякуємо вчителю!

1. Чи вважаєте ви, що кожній сім'ї, де не приділяється увага фізичному вихованню, слід чекати відвідин вчителя, щоб змінити свою виховну поведінку?

2. Як пропаганда фізичного виховання дітей в сім'ї, що здійснюється багатьма каналами, впливає на життя вашої сім'ї?

3. Що може зробити школа для активізації ролі сім'ї щодо фізичного розвитку дітей?

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Наталія Вікторівна Казакова

**Педагогічні ситуації до навчальної дисципліни
«Етика соціально-педагогічної діяльності»**

галузь знань **23 Соціальна робота**
спеціальність **231 Соціальна робота**
рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**
факультет **гуманітарний**
група **СР-316**

Комп'ютерний набір та верстка: Казакова Н.В.

уковано з готового набору
у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії:
29013, м. Хмельницький, вул. Проскурівського підпілля, 139,
тел. (0382) 79-44-61